

راهنمای مصور شناسایی و مدیریت بیماری‌ها و ناهنجاری‌های عمومی زیتون

تألیف:

دکتر محمود هوشیار فرد

(رئیس هیئت مدیره، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان گیلان)

دکتر امیرعباس رستمی اجیرلو

(مدرس دانشکده و کارشناس معاونت اجرایی شرکت کشت و صنعت و دامپروری مغان)

انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

۱۳۹۷

سرشناسه	هوشیار فرد، محمود، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	راهنمای مصور شناسایی و مدیریت بیماری‌ها و ناهنجاری‌های عمومی زیتون/تألیف محمود هوشیار فرد، امیرعباس رستمی اجیرلو.
مشخصات نشر	اردبیل: جهاد دانشگاهی، واحد اردبیل، سازمان انتشارات، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۰۲ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	۳-۰۵-۶۲۳۱-۶۲۲-۹۷۸: ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	زیتون - بیماری‌ها و آفت‌ها
موضوع	<i>Olive -- Diseases and pests</i>
شناسه افزوده	رستمی اجیرلو، امیرعباس، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده	جهاد دانشگاهی. واحد استان اردبیل. سازمان انتشارات
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۷ ۹۰۹ ز / ۶۰۸ SP
رده‌بندی دیویی	۶۳۴/۶۳۹ :
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۵۷۴۶۲ :

راهنمای مصور شناسایی و مدیریت بیماری‌ها و ناهنجاری‌های عمومی زیتون

تألیف: محمود هوشیار فرد و امیرعباس رستمی اجیرلو

صفحه آرای و طرح روی جلد: محمود خروشی

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی استان اردبیل

چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۶۲۳۱ - ۰۵ - ۳

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) کپی یا بخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

واحد نشر اردبیل

نشانی انتشارات: اردبیل - شهرک کارشناسان - میدان شفا، تلفن: ۰۲۷/۴۹۰۰۰۰۰، رایانامه: ard.chap@chmail.ir

نشانی سازمان انتشارات: تهران - خیابان انقلاب اسلامی - خیابان فخررازی - خیابان شایسته‌ای - پلاک ۷۲، تلفن: ۶۶۹۵۲۹۴۸

صفحه	عنوان
------	-------

۱۱	راهنمای استفاده
----	-----------------

۱۳	پیشگفتار
----	----------

فصل اول: بیماری های قارچی

۱۷	مقدمه
----	-------

۲۱	الف- بیماری های آوندی زیتون
----	-----------------------------

۲۱	۱- پژمردگی و شیدل
----	-------------------

۳۲	۲- بیماری پژمردگی و زوال درختان زیتون
----	---------------------------------------

۳۵	ب- بیماری های برگ و شاخ زیتون
----	-------------------------------

۳۵	۱- بیماری لکه برگی چشم طلاووسی
----	--------------------------------

۴۳	۲- لکه برگی کلئوفوما
----	----------------------

۴۳	۳- لکه برگی سرکوسپورایی زیتون
----	-------------------------------

۴۷	۴- بافت مردگی شاخه زیتون
----	--------------------------

۴۸	۵- بیماری قرنطینه ای لکه برگی و سرخشیدگی <i>Monofabraea</i>
----	---

۵۱	ج- بیماری های میوه زیتون
----	--------------------------

۵۱	۱- آنتراکنوز میوه
----	-------------------

۵۸	۲- پوسیدگی های میوه زیتون
----	---------------------------

۶۱	۳- بیماری شیدل یا لکه سپری
----	----------------------------

۶۳	۴- پوسیدگی میوه سرکوسپورایی
----	-----------------------------

۶۳	۵- کپک دوده ای
----	----------------

ت- بیماری‌های ریشه و طوقه زیتون..... ۶۵

۱- خشکیدگی نهال و قلمه زیتون..... ۶۵

۲- پوسیدگی فیتوفترایی..... ۶۶

۳- بیماری پوسیدگی زغالی ریشه زیتون..... ۶۹

۴- پوسیدگی آرمیلاریایی ریشه زیتون..... ۶۹

فهرست منابع..... ۷۴

فصل دوم: بیماری‌های نماتی

مقدمه..... ۸۱

۱- نماتد غده (گره) ریشه زیرین..... ۸۱

۲- نماتد زخم ریشه زیتون..... ۸۳

۳- نماتد سیست..... ۸۴

۴- نماتد مرکبات..... ۸۴

فهرست منابع..... ۸۵

فصل سوم: بیماری‌های باکتریایی زیتون

۱- بیماری قرنطینه‌ای گال طوقه زیتون..... ۸۹

۲- بیماری گره (غده) باکتریایی زیتون..... ۹۰

۳- بیماری قرنطینه‌ای زوال زیتون..... ۹۷

فهرست منابع..... ۱۰۲

فصل چهارم: بیماری‌های ویروسی و شبه‌ویروسی زیتون

الف- بیماری‌های ویروسی زیتون..... ۱۰۷

۱- ویروس همراه زردی برگ زیتون..... ۱۰۸

۲- ویروس لکه حلقوی پنهان توت‌فرنگی..... ۱۰۹

ب- بیماری‌های شبه‌ویروسی زیتون..... ۱۱۰

۱- بیماری ضعف نیمه‌کامل درختان زیتون..... ۱۱۰

۲- بدشکلی برگ زیتون..... ۱۱۱

۳- بیماری داسی شکل شدن برگ زیتون..... ۱۱۱

۴- بیماری زردی مسری..... ۱۱۱

۵- بیماری اسفروزیس..... ۱۱۱

۶- بیماری ترک‌خوردگی پوست..... ۱۱۱

۷- آبله‌ای شدن میوه زیتون..... ۱۱۲

۸- میوه قورباغه‌ای زیتون..... ۱۱۲

فهرست تابع..... ۱۱۳

فصل پنجم: بیماری‌های فیتوپلاسمایی زیتون

مقدمه..... ۱۱۹

۱- نقص جوانه و تن رایش (رزت) شاخساره‌های زیتون..... ۱۱۹

۲- تشکیل اسفروپلاست روی تنه..... ۱۱۹

۳- رشد انبوه شاخساره‌ها..... ۱۱۹

۴- زردی و بدشکلی برگ‌ها و شاخه‌ها..... ۱۱۹

۵- عدم رشد و تکامل گل‌های زیتون..... ۱۱۹

۶- جاروی جادوگر..... ۱۱۹

فهرست منابع..... ۱۲۳

فصل ششم: ناهنجاری‌های ناشی از عوامل ناشناخته و تنش‌های محیطی در زیتون

مقدمه..... ۱۲۷

۱- سفیدی رنگ سطح برگ..... ۱۲۷

۲- مرگ ساقه..... ۱۲۷

۳- آلودگی محل پیوند..... ۱۲۷

۴- شکاف در ناحیه دم میوه و دونیم شدن درون بر (هسته) میوه زیتون..... ۱۲۷

- ۵- لکه‌های خفیف سطح برگ..... ۱۲۸
- ۶- میوه کاذب گرد و کوچک زیتون..... ۱۲۸
- ۷- عارضه نرم شدن نوک میوه زیتون..... ۱۲۹
- ۸- اسفروبلاست..... ۱۳۰
- ۹- سوختگی درون بر (هسته) میوه زیتون..... ۱۳۰
- ۱۰- زنگاری شدن پوست میوه زیتون..... ۱۳۱
- ۱۱- سوختگی برگ زیتون..... ۱۳۱
- ۱۲- تغییر رنگ اوند، چوب ساقه..... ۱۳۲
- ۱۳- ایجاد ناچ، پوشش نامتقارن..... ۱۳۳
- ۱۴- سرمازدگی ریخ جان، ریخ مان و میوه زیتون..... ۱۳۳
- ۱۵- چروکیدگی میوه زیتون..... ۱۳۵
- ۱۶- شیردهی شاخه زیتون..... ۱۳۵
- ۱۷- عارضه خشکیدگی پوست میوه..... ۱۳۵
- ۱۸- آفتاب سوختگی میوه زیتون..... ۱۳۶
- ۱۹- آب گرفتگی درخت زیتون..... ۱۳۶
- ۲۰- کمبود منیزیم..... ۱۳۶
- ۲۱- میمونی شکل شدن میوه..... ۱۳۷
- ۲۲- کاهش میزان میوه‌دهی زیتون..... ۱۳۷
- ۲۳- کاهش رشد..... ۱۳۷
- تغذیه درختان زیتون..... ۱۳۹
- فهرست منابع..... ۱۴۱
- پیوست‌ها..... ۱۴۳

پیشگفتار

کاشت زیتون در بیش از ۲۰ استان کشور، رشد متقابل تولید و توسعه در کنار مصرف تولیدات سالم زیتون و نیز برنامه توسعه کشت زیتون و افزایش سطح زیر کشت آن در کشور و دنیا در طول چند دهه آینده و مجاورت مناطق کشت و کار و توسعه زیتون با باغات سایر درختان میوه یا مزارع و احتمال وجود عامل (عوامل) بیماری‌زای مشترک، مراقبت‌های بیشتر را می‌طلبد و چنانچه در شناسایی و رعایت اصول مدیریت بیماری‌ها و به‌ویژه در رعایت قوانین و مقررات قرنطینه گیاهی دقت کافی به عمل نیاید، ممکن است در آینده نزدیک برخی از این بیماری‌ها تهدیدی برای تولید زیتون باشند. لذا، شناسایی عوامل بیماری‌زای قارچی، باکتریایی، ویروسی و ... در باغات زیتون کشور و خصوصاً باغات مادری زیتون که کانون تولید قلمه و نهال زیتون بشمار می‌روند، بسیار حائز اهمیت است. در این خصوص تاکنون رسانه نوشتاری چاپی که به‌عنوان یک مرجع جامع و راهنمای مطمئن با قابلیت دسترسی سریع و آسان دربرگیرنده اطلاعات کاربردی، مزرعه‌ای و مصور در زمینه مجموعه بیماری‌های قارچی، باکتریایی، نماتدی، ویروسی، شبه‌ویروسی و بیماری‌های ناشی از عوامل ناشناخته و فیزیولوژیک زیتون باشد، در کشور تدوین نشده است. کتاب حاضر، به شش بخش تقسیم شده است. بخش‌های شش‌گانه دربرگیرنده شناسایی و راهبردهای مدیریت بیماری‌های زیتون است. در این کتاب به شناسایی عوامل زنده بیماری‌زا یا عوامل فیزیکی و شیمیایی محیط زیست زیتون و معرفی راه‌های کنترل و مدیریت آن‌ها پرداخته می‌شود. امیدواریم این کتاب در مدیریت معقول بیماری‌های باغات زیتون با هدف توسعه کیفی زیتون و روغن زیتون راهنمای عملی خوبی برای پرورش‌دهندگان و تولیدکنندگان زیتون باشد. نویسندگان امیدوار هستند که از طریق انتشار این کتاب کمکی به کارشناسان کشاورزی، باغ‌داران، زحمتکش زیتون و دانشجویان علاقه‌مند کرده تا هر یک و در حد امکان بهداشت گیاه را رعایت کنند و از یک روش معالجه و کنترل و یا به‌کارگیری بدون ملاحظه سموم شیمیایی که می‌تواند خسارت ناخواسته روی محیط‌زیست و همچنین اثرات منفی روی کیفیت روغن تولیدی و زیتون‌های بهداشتی داشته باشد پرهیز نمایند.

ان شاء الله...

محمود هوشیار فرد و امیرعباس رستمی اجیرلو

تابستان ۱۳۹۷